Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

MŪSŲ PASTOGĖ

XLVI Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina – Price $1. 11.4.1994 Nr. 14 (2368)

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Pabaltijo prezidentų susitikimas

Kovo 25 dieną Palangoje tarėsi Latvijos, Lietuvos ir Estijos prezidentai. Jie dar kartą išreiškė savo šalių siekius integruotis į Vakarų Europos politines ir saugumo struktūras, ir bene pirmą kartą deklaravo santykių su Višegrado šalimis reikšmę. A. Brazausko, G. Ulmanio ir L. Merio pasirašytuose dokumentuose buvo deklaruotas pasiruošimas intensyvinti dialogą su Višegrado susitarimo valstybėmis Čekija, Lenkija, Slovakija ir Vengrija, siekiant kartu integruotis į Vakarų Europos politines, ekonomines ir saugumo struktūras. Prezidentų nuomone, reikšmingas žingsnis šia kryptimi būtų laisvos prekybos sutarčių tarp Višegrado ir Baltijos valstybių pasirašymas. Susitikime Latvijos ir Estijos prezidentai pasveikino Lietuvą su draugystės sutarties su Lenkija pasirašymu; prezidentų nuomone, ši sutartis stiprins Baltijos ir Višegrado valstybių integraciją.

Baltijos šalių prezidentai po susitikimo pasirašė keletą dokumentų, kuriuose išreiškiama Baltijos valstybių bendra pozicija užsienio politikos klausimais. Viename iš šių dokumentų akcentuojamas Ukrainos vaidmuo Pabaltijo ir visos Europos stabilumui išlaikyti, kitame, su pasitenkinimu, aptariama Šiaurės Tarybos šalių parama santykiuose su Rusija, trečiame sveikinamas Latvijos ir Rusijos susitarimas dėl pastarosios kariuomenės išvedimo ir išreiškiama viltis, kad artimiausiu laiku tokia sutartis bus pasirašyta ir su Estija. Lietuvos, Latvijos ir Estijos prezidentai pavadino Šiaurės Atlanto organizaciją (NATO) pagrindiniu Baltijos valstybių saugumo garantu. Prezidentų nuomone, Baltijos valstybių asocijuota narystė Europos sąjungoje prisidėtų prie šių valstybių integracijos į ES ir pritvirtintų Baltijos valstybes prie NATO.

Laisvos prekybos sutartis

Nuo balandžio 1 dienos įsigaliojo laisvos prekybos sutartis tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Ši sutartis turėtų ne tik pagyvinti prekybą tarp Baltijos valstybių, bet ir sustiprinti jų tarptautinius ryšius. Visų trijų šalių ekonomikos struktūros yra panašios ir buvo pritaikytos Maskvos poreikiams. Atgavusios nepriklausomybę, Lietuva, Latvija ir Estija daug tarpusavyje neprekiavo. Pagal oficialius duomenis, tos prekybos apimtis pernai buvo vos 10% visos šių šalių užsienio prekybos.

Estijos vyriausybė jau dabar nereikalauja jokių importo muitų – net žemės ūkio gaminiams. Lietuva ir Latvija nuo balandžio 1 dienos panaikino muitus beveik visoms iš kitų Baltijos valstybių importuojamoms pramoninės prekėms, bet nutarė dar kurį laiką varžyti maisto produktų įvežimą. Pabaltijo valstybės viliasi, kad įsigaliojus jų tarpusavio laisvos prekybos sutarčiai, pasaulis laikys jas vientisu prekybos bloku su 8 milijonais vartotojų. Tikimasi, kad toks vieningas Pabaltijys taps patrauklesnis užsienio investitoriams ir padės išplėsti rinką užsienyje pabaltiečių gaminiams.

Plačiau bendradarbiaudamos tarpusavyje Lietuva, Latvija ir Estija viliasi greičiau pasirašyti laisvos prekybos sutartis ir su Europos Sąjunga. Tokias sutartis Baltijos šalys jau yra pasirašiusios su Norvegija, Suomija, Švedija ir Šveicarija, kurios, išskyrus Šveicariją, ateinančiais metais taps pilnateisėmis Europos Sąjungos narėmis.

Nauji Lietuvos ambasadoriai

Laisvosios Europos radijas praneša, kad po Lietuvos ir Lenkijos draugystės sutarties pasirašymo šį mėnesį gali būti pakeistas Lietuvos ambasadorius Lenkijoje D. Junevičius. Naujuoju ambasadoriumi Varšuvoje ruošiamasi paskirti politologijos doktorantą Antaną Valionį. Būsimasis ambasadorius anksčiau yra dirbęs Komunistų partijos Centro komitete, o pastaruoju metu studijavo politologiją Varšuvoje ir ruošėsi ginti daktaro disertaciją. A. Valionis yra paskelbęs keletą straipsnių spaudoje ir vienu metu buvo Varšuvos radijo laidų lietuvių kalba bendradarbis. Būsimasis ambasadorius oficialiai apibūdinamas, kaip Lenkijos reikalų žinovas, tačiau kai kurių stebėtojų vertinimu, jo parinkimą ambasadoriaus postui nulėmė jo darbas Komunistų partijos Centro komitete.

Iki šiol Lietuva neturėjo savo ambasadoriaus Čekijos sostinėje Prahoje. Laikinuoju Lietuvos reikalų patikėtiniu ten keletą metų dirba žurnalistas Eduardas Borisovas. Informuotų šaltinių teigimu, ambasadoriumi į Prahą ruošiamasi paskirti teisininką Česlavą Okinčicą. Aukščiausioje Taryboje Okinčicas priklausė lenkų frakcijai, bet visada nedviprasmiškai pasisakydavo už Lietuvos valstybės atstatymą. Č. Okinčico paskyrimas ambasadoriumi yra vyriausybės naujos politikos žingsnis, deklaruojantis, kad Lietuva pasitiki visais savo piliečiais, nepriklausomai nuo jų tautybės.

Jau kuris laikas ruošiamasi pakeisti ir Lietuvos ambasadorių Prancūzijoje Osvaldą Balakauską. Tačiau Lietuvoje yra mažai prancūziškai kalbančių žmonių ir tokių, kurie būtų priimtini dabartinei Lietuvos vyriausybei. Tai bene pagrindinė priežastis, dėl kurios O. Balakauskas tebedirba ambasadoriumi. Demokratinei darbo partijai nesunku surasti savų žmonių darbui buvusiose tarybinėse respublikose, bet sunkiau užpildyti ambasadorių postus Vakaruose, nes daugelis politiškai patikimų pretendentų nemoka kitų svetimų kalbų, išskyrus rusų.

Lito patikimumo įstatymas

Seimas kovo mėnesį priėmė, o Prezidentas Brazauskas patvirtino, Lito patikimumo įstatymą, kuriuo lito vertė pastoviai pririšama prie kurios nors tvirtos užsienio valiutos. Vyriausybei šiuo įstatymu suteikiama teisė ne tik parinkti tinkamą užsienio valiutą, bet ir nustatyti santykį, kuriuo ši valiuta turi būti keičiama į litus. Vyriausybės Valiutų taryba kovo gale nusprendė, kad lito vertė surišama su JAV doleriu, santykiu 4:1.

Lito patikimumo įstatymas buvo priimtas po ilgų diskusijų Seime, o taip pat ir spaudoje. Jam ypač priešinosi ekonomikos ministras J. Veselka ir Nacionalinis bankas, o labiausiai gynė premjeras A. Šleževičius. Pasak jo, įstatymas atitinka Tarptautinio valiutos fondo reikalavimus ir padės gauti daugiau Vakarų kredito. Įstatymo priešininkai teigė, kad įstatymas apribos Lietuvos finansinės politikos nepriklausomumą ir nurodė, kad litas ir taip yra stabilus – jo vertė per paskutinius 6 mėnesius praktiškai nepasikeitė. Įstatymas įsigaliojo nuo balandžio 1 dienos.

Lito santykio 4:1 prieš Amerikos dolerį nustatymas reiškia lito nuvertinimą maždaug 10–12%, nes prieš tai 1 doleris buvo parduodamas už 4.88–4.90 lito. Vyriausybė turi teisę ateityje, reikalui esant, lito ir dolerio santykį keisti, bet premjeras A. Šleževičius pabrėžė, kad tokie kurso koregavimai bus daromi tik labai išimtinais atvejais. Lito kursas prieš kitas valiutas ir toliau nebus kontroliuojamas ir priklausys nuo rinkos sąlygų.

Planuojami administracijos pertvarkymai

A. Šleževičiaus vyriausybė, praėjus metams po jos sukūrimo, ruošiasi reorganizacijai. Planuojama panaikinti Ekonomikos ministeriją, o jos funkcijas paskirstyti tarp Finansų bei Pramonės ir prekybos ministerijų. Gal būt dėl to, o gal ir dėl Lito patikimumo įstatymo priėmimo, dabartinis Ekonomikos ministras Julius Veselka atsistatydino iš pareigų. Numatyta Kultūros ir švietimo ministeriją padalinti į dvi atskiras Kultūros ir Švietimo ministerijas, o taip pat įkurti naują Gamtos apsaugos ministeriją. Svarstomas buvo

Nukelta į 2 psl.

XVIII šimtmečio pradžioje švedų sugriauta Biržų pilis dabar vėl atstatyta. Joje įsikūrė muziejus ir biblioteka. Nuotrauka A. Laučkos.

LIETUVOS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 psl.

ir Miškų ministerijos prijungimas prie žemės ūkio ministerijos, bet tam nepritarė didelė dalis LDDP frakcijos narių Seime. Valdančioje Seimo frakcijoje taip pat buvo kalbama, kad Ekonomikos ministerijos panaikinimas neturėtų būti staigus. Perdavimas jos funkcijų Finansų bei Pramonės ir prekybos ministerijoms turėtų būti daromas palaipsniui ir šiam procesui turėtų būti skirta apie metus laiko.

Tautybių departamentas prie Vyriausybės perorganizuojamas į Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamentą. Naujuoju departamento direktoriumi paskirtas Alfonsas Švelnys. A. Švelnys anksčiau dirbo Tautybių departamento generalinės direktorės Halinos Kobeckaitės pavaduotoju. Prieš ateidamas į Tautybių departamentą, A. Švelnys dirbo partinį darbą Vilniaus Lenino rajono Komunistų partijos komitete. Jam ką tik sukako 45 metai.

Numatoma, kad naujai formuojamame departmente bus ir ryšių su tautiečiais užsienyje skyrius. Iki šiol ryšius su užsienio lietuviais palaikė įvairios institucijos, bet nebuvo koordinuojančio centro. Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovas Lietuvoje Juozas Gaila Laisvosios Europos radijui pasakė, kad jo atstovybė glaudžiai bendradarbiauja su Kultūros ir švietimo ministerijos ryšių su tautiečiais skyriumi. Tačiau šis skyrius neturi daug įgaliojimų ir ministras jo darbui neskiria daug dėmesio, pasakė Gaila.

Kitos žinios

☛ Nuo balandžio 1 dienos Lietuvoje įsigaliojo įstatymas, leidžiantis privatiems asmenims įsigyti šaunamąjį ginklą savo apsaugai. Ginklai bus parduodami tik vienoje valstybinėje parduotuvėje ir jų pardavimas apribotas įvairiais suvaržymais. Parduotuvė dar neveikia.

☛ Lietuvos bankas nustatė, kad komisas už pakeitimą vienos valiutos pinigų į kitą negali būti didesnis kaip 2% nuo keičiamos sumos. Už valiutų keitimo transakcijas ne grynais pinigais, komiso mokestis neviršija 0.5%.

☛ Lietuvos vyriausybė nusprendė atiduoti Būtingės naftos terminalo projektavimą amerikiečių firmai Flor Daniel. Sutartis dėl detalaus statybos projekto paruošimo turėtų būti pasirašyta šį mėnesį. Apskaičiuojama, kad statyba užtruks apie pusantrų metų ir kaštuos tarp 150 ir 200 milijonų JAV dolerių.

☛ Seimo Ekonominių nusikaltimų komisija nustatė daug pažeidimų, skirstant sklypus Vilniaus rajone 1992 metų pradžioje. Tuometinio Vyriausybės įgaliotinio Artūro Merkio dėka, sklypus naujų gyvenamųjų namų statybai lengvatinėmis sąlygomis gavo 22 įvairių politinių pažiūrų deputatai ir kiti aukšti pareigūnai, tarp jų generalinis prokuroras A. Paulauskas ir dabartinis Aukščiausiojo Teismo pirmininkas M. Lošys. Tas sklypų skirstymas buvo padarytas nesilaikant įstatymų ir potvarkių. Ekonominių nusikaltimų tyrimų komisijos pirmininko V. Juškos nuomone, prasižengusiems turėtų būti iškelta baudžiamoji byla.

Spaudai paruošė J. Rubas

TRUMPAI IŠ VISUR

◆ Pora šimtų įpykusių gruzinų policininkų, vedamų paties policijos viršininko gen. majoro Dovydo Zeikidze, įsiveržė posėdžių metu į Gruzijos parlamento rūmus, protestuodami prieš generolo Šota Kviraja paskyrimą vidaus reikalų ministru. Prezidentas Eduardas Ševarnadzė incidento metu pasišalino iš posėdžių salės ir užsirakino savo darbo kabinete.

◆ Graikijos ministras pirmininkas Andreas Papandreou paskelbė įstatymą, kuriuo iš buvusio Graikijos karaliaus Konstantino atimamas pasas, o taip pat ir visa jo nuosavybė Graikijoje.

◆ Bosnijos serbai atnaujino savo pačių apsupto Goražde miesto puolimą, bandydami miestą užimti. Žuvo ir buvo sužeista daug civilių miesto gyventojų, nors miestas Jungtinių Tautų ir buvo paskelbtas jų saugoma „saugia sritimi".

Kitoje Bosnijos dalyje Jungtinės Tautos nori pradėti kroatų ir musulmonų gyventojų evakuaciją iš serbų užimto Prijedor miesto po to, kai serbai per savaitę čia nužudė apie 20 civilių.

◆ Artėjant rinkimams, Pietų Afrikoje vis dažnėja žudynės, kur tik susiduria zulų Inkatha partijos ir Afrikos Tautinio Kongreso interesai. Kovo 31 dieną Pietų Afrikos prezidentas F. de Klerk įvedė ypatingą padėtį Natalio provincijoje ir pusiau autonominėje Kwa Zulu srityje. Australijos vyriausybė įspėjo savo piliečius nesilankyti Pietų Afrikoje, kol ten nesibaigs rinkiminė įtampa.

◆ Etijopijoje amerikiečių mokslininkai atrado gerai išsilaikiusią trijų milijonų metų senumo žmogaus kaukolę. Šis radinys verčia rimtai peržiūrėti evoliucijos teoriją.

◆ Amerikiečių ir NATO pareigūnai išreiškė susirūpinimą, kad Rusijos karinės pajėgos, atitrauktos iš Centrinės Europos, kaupiamos Leningrado ir Šiaurės Kaukazo karinėse srityse. Tuo pažeidžiama Rusijos pasirašyta kariuomenės sumažinimo sutartis. Į visus priekaištus Rusijos gynybos ministerija atsako pasiūlymais pakeisti pasirašytų sutarčių atitinkamus straipsnius.

◆ Per Maskvoje įvykusį ultra nacionalistinės liberalų demokratinės partijos suvažiavimą nepasisekė Viktoro Kobelevo bandymas suvaržyti Vladimiro Žirinovskio teises kalbėti partijos vardu. Suvažiavimas suteikė V. Žirinovskiui diktatoriaus įgaliojimus. Suvažiavimo salės sienas puošė didžiulis žemėlapis, vaizduojantis Suomiją ir Aliaską Rusijos dalimis.

◆ Baigėsi derybos dėl sąlygų, kuriomis Austrija, Suomija, Švedija ir Norvegija priimamos į Europos Sąjungą. Anglų spauda tuojau pradėjo didžiulę kampaniją prieš Didžiosios Britanijos ministrą pirmininką John Majr, kaltindama ji padarius per daug nuolaidų naujosioms Europos Sąjungos narėm. Konservatorių partija raginama pakeisti savo lyderį būsimo partijos suvažiavimo metu.

◆ Jungtinės Tautos ir JAV yra įtikinusios, kad Šiaurės Korėja tri pasigaminusi kelias atomines bombair todėl neleidžia tarptautinės komisis nariams tęsti šalies įgainių tikrinin. Nemaloniai nuskambėjo Rusijos pareiškimas, kad ji laikysis 1961 metas pasirašytos Sovietų Sąjungos ir Šiaurs Korėjos sutarties ir gins ją nuo bet kokų „neišprovokuotos agresijos veiksmų".

NESUNKU BŪTI PARLAMENTO ATSTOVU...

Rusijos Dumos deputatų algos

Leidinys „Laukų laikraštis" rašo apie Rusijos valstybės dumos (parlamento) narių algas ir privilegijas.

Dumos atstovo alga esanti 500 000 rublių į mėnesį. Papildomai prie jos dar išmokama 50% premija, 10% primokėjimas už kiekvieną priėjimą prie mikrofono posėdžių salėje. Atstovai gauna visam savo amžiui butą Maskvoje, paprastai 5 kambarius, 180 kvadratinių metrų ploto, ir vasarnamį netoli miesto. Butas duoda teises nuolatiniam įsiregistravimui Maskvoje, patį butą būsią galima privatizuoti (išsipirkti).

Atstovai gali pietauti keturiuose valgomuosiuose, dviejuose baruose ir viename restorane. Yra ir namų virtuvė, kur galima užsisakyti produktus paėmimui į namus (iki 20 kg į dieną). Kartą į mėnesį atstovas gali surūšti banketą 50-60 asmenų bet kuriame Maskvos restorane. Be mokesčio galima aplankyti parlamento siuvimo atelje, kirpyklą, sauną ir plaukimo baseiną. Kiekvienam atstovui paskirtas asmeniškas gydytojas. Dukart į metus jis gali keliauti pataisyti sveikatos į Juodosios jūros pakrančių sanatorijas, drauge paimant šeimos narius (ne daugiau 6 asmenų), du kartus keliauti į užsienius (iš viso ne daugiau kaip 95 dienas/naktis).

Kiekvieno atstovo žinioje yra šoferis su 1994 m. gamybos „Volgos" automašina, kurioje yra odinės sėdynės, videomagnetofonas ir baras. Atstovas turi 2 padėjėjus, stenografą, namų aptarnautoją, kurjerį ir dar 3–4 darbuotojus, kuriuos jis gali priimti savo nuožiūra. Parlamento vadovai, aiškų, padėjėjų turi daugiau - rašo „Australijos Latvietis" 1994 kovo 18 d.

O mes skundžiamės, kad Lietuvos parlamento nariai turi per daug privilegijų?

B. Ž.

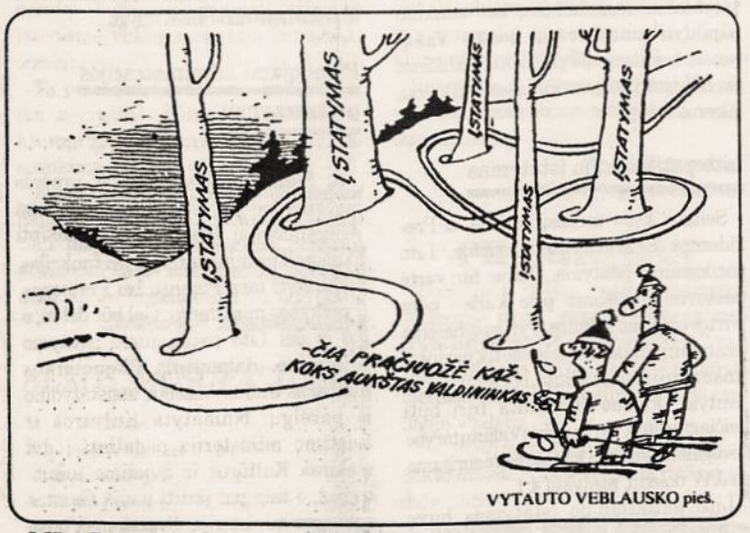

VYTAUTO VEBLAUSKO piešt.

Kauno miesto Tarybos pareiškimas dėl Lietuvos – Lenkijos bendradarbiavimo sutarties

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų deputatams

PAREIŠKIMAS

Dėl rengiamos Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos sutarties

Mes, Kauno miesto Tarybos deputatai, įvertindami rengiamos pasirašyti Lietuvos – Lenkijos bendradarbiavimo sutarties svarbą draugiškiems dviejų valstybių tarpusavio santykiams ir galimas pasekmes Lietuvos valstybės ateičiai, apgailestaujame, kad sutarties tekstas slepiamas nuo Lietuvos piliečių. Lietuvos Respublikos santykiai su Lenkijos Respublika dėl žinomų šių valstybių istorinių sąsajų visada buvo Lietuvos visuomenės dėmesingai nagrinėjami ir vertinami. Manome, kad su rengiamos sutarties tekstu turi būti supažindinti Lietuvos Respublikos piliečiai, o Vyriausybė, įvertindama mūsų piliečių valią, privalo pakoreguoti kai kuriuos sutarties straipsnius.

Pareiškiame, kad sutarties tekste turi būti nedviprasmiškai pripažinta istorinė Vilniaus krašto priklausomybė Lietuvai praeityje, įvertinta neteisėta rytinės Lietuvos dalies okupacija ir aneksija 1920–1939 metais, pripažįstamas Lietuvos Respublikos suverenitetas ir teritorijos vientisumas su ilgaamže sostine Vilniumi.

Kreipiamės į Lietuvos savivaldybių deputatus ir kviečiame pareikšti savo nuostatas dėl rengiamos sutarties.

Kaunas, 1994 03 11

Kauno miesto Tarybos deputatai

(viso 62 parašai)

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais turime ir būt...

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

REMKIME JAUNIMO KONGRESĄ

Pasirinkę šūkį „Daug gimtinių - Tėvynė viena!", šio Kongreso ruošėjai siekia įvertinti mūsų, kaip už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių, ypatingą istoriją ir savitas lietuvybės išlaikymo bei puoselėjimo sąlygas. Jaunimui, negimusiam ar neaugusiam Lietuvoje, tai ypač aktualūs klausimai, nes tai padeda jaunam žmogui suprasti – kas aš esu? Ko siekiu?

Aštuntasis PLJ Kongresas dar reikšmingas dėl to, kad pirmą kartą toks jaunimo sąskrydis prasideda pačioje Tėvynėje. Kongresas bus sudėtinė ypatingos „jaunatviškos vasaros" dalis. 1994 m. liepos mėnesį Vilniuje šalia Kongreso vyks Pasaulio lietuvių dainų šventė, ateitininkų kongresas, skautų sstovyklos bei kiti labiau įprasti, bet tiek pat reikšmingi lietuviško jaunimo ir liaudies meno puoselėjimo sąskrydžiai.

Negaliu nepaminėti ir dar vieno svarbaus šio artėjančio Kongreso reiškinio. Jo metu bus sekama Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pavyzdžiu – Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos nariais taps jaunimas iš devynių Rytų Europos bei buvusios Sovietų Sąjungos kraštų. PLB ir PLJS remia šių naujų mūsų pasaulinės šeimos narių dalyvavimą visame Kongrese.

Šis Kongresas turi plačios lietuvių visuomenės paramą. Jo rengėjai jau metai dirba kartu su PLB išeivijos organizacijomis užtikrinti renginio sėkmę. Kongresą remia ir Lietuvos vadovybė, Švietimo ir kultūros ministerija bei visuomeninės organizacijos, suteikdamos materialinę bei kitokią paramą.

Jūsų krašto jaunimas jau ruošiasi Kongrese dalyvauti. Visuose didesniuose išeivijos telkiniuose jau išrinkti jaunimo atstovai, kurie savo bendraamžių vardu nagrinės PLJS ir išeivijos ateitį Londone vyksiančiose studijų dienose. Šiems jauniems, būsimiems Bendruomenės rėmėjams ir vadovams turime parodyti savo paramą ir jų rūpesčių supratimą.

Todėl PLB valdybos vardu kviečiu jus ir Jūsų krašto valdybą aktyviai remti savo jaunimo pastangas dalyvauti šiame Kongrese. Paremkime mūsų jaunimą!

Jus gerbiantis

Bronius Nainys

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS
KONGRESO PROGRAMOS DATOS:

Lietuvos programa (11 dienų / 10 naktų)	**1994 m. liepos 12-21 dd.**
Skrydis iš Vilniaus į Londoną	**1994 m. liepos 21 d.**
Studijų dienos (9 dienos / 8 naktys)	**1994 m. liepos 21-29 dd.**
Ekskursijos Anglijoje (9 dienos / 8 naktys)	**1994 m. liepos 21-29 dd.**

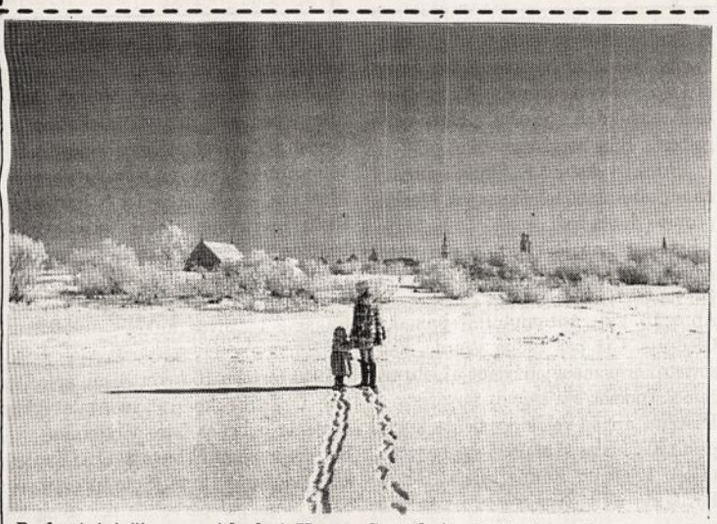

Paskutiniai žiemos pėdsakai Kauno Santakoje (1994, kovas).
Nuotrauka Audriaus Silevičiaus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMAS Nr. 112

Pasaulio lietuvių V-jų žaidynių organizacinis komitetas

A. Šleževičius – Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas (Organizacinio komiteto pirmininkas); V. Nėnius – Kūno kultūros ir sporto departamento generalinis direktorius (pirmininko pavaduotojas); V. Jasiulaitis – Vilniaus miesto meras (pirmininko pavaduotojas); A. Poviliūnas – Lietuvos Tautinio olimpinio komiteto prezidentas (pirmininko pavaduotojas); A. Račkauskas – Kauno miesto meras; J. Gaila – Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovas; R. Girskis – žaidynių darbo grupės vadovas; P. Gylys – užsienio reikalų ministras; A. Laukaitis – ALFAS vadovas; J. Liaučius – asociacijos „Sportas visiems" prezidentas; P. Statuta – Lietuvos tautinio olimpinio komiteto generalinis sekretorius; D. Trinkūnas – kultūros ir švietimo ministras; S. Šaparnis – Lietuvos sporto federacijų sąjungos prezidentas; A. Šileika – ŠALFAS pirmininkas; E. Vilkelis – finansų ministras; E. Zavadskas – Vilniaus technikos universiteto rektorius.

Lietuvos vyriausybė nutarė priimti pasiūlymą rengti V-sias Pasaulio lietuvių sporto žaidynes Lietuvoje. Jos vyks 1995 m. liepos 30 d. – rugpjūčio 5 d. su atidarymu Vilniuje ir uždarymu Kaune.

Pasirašė: Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius

Kultūros ir švietimo ministras Dainius Trinkūnas.

Lietuvių bendruomenės Amerikoje rūpesčiai pavasariui auštant

Jurgis Janušaitis

Nepaprastai šalta šių metų žiema Amerikoje baigiasi. Artėja pavasaris. Lietuvių telkiniuose, kad ir pūgoms siaučiant, vyko gyvas, įvairiaspalvis gyvenimas. Nestokota koncertų, svečių iš tėvynės, organizacijų gausių renginių, suvažiavimų, net pasirodė ir teatrai –

Mūsų bendradarbis Amerikoje žurnalistas Jurgis Janušaitis darbo metu.

Čikagos „Vaidilutė" ir Los Angeles Dramos sambūris su premjeromis. Taigi, išeivija kultūrinėje veikloje lyg dar ir nerodo pavargimo ženklų. O tai labai svarbu. Nors spaudoje jau užtinkame liūdnesnių gaidų – išeivija ima pavargti, menkėja veikla, menkėja meninės pajėgos ir t. t. Žinoma, šie teiginiai turi šiek tiek tiesos. Juk ir išeiviją veikė metų grandinė, Aukščiausiasis pašaukė amžinybėn labai daug tėvynainių, kurie savo gyvenimu ir darbais turtino visokeriopą veiklą. Išaugusios naujos kartos, kaip visi pripažįstame, kiek jau nutolusios nuo tautos kamieno, įsijungusios į svetimą pasaulį, lietuviškieji reikalai jiems menkiau berūpi. Lietuvių bendruomenė Amerikoje, ir neabejoju kituose kraštuose, atliko ir atlieka nuostabiai reikalingą tautinio gyvastingumo išeivijoje išlaikymo darbą. Dar tebešviečia lituanistinių mokyklų žiburėliai, dar mažyliai šeštadieniais skuba į mokyklėles, dar mažieji ir jaunesnieji semiasi išminties iš tautinio lobyno, dar turime gražių šviesių pavyzdžių, kai organizacijose lituanistinių mokyklų auklėtiniai jau ima vairą į savo rankas. Na, žodžiu, apmetus žvilgsniu šių dienų išeivijos aplinką, perdaug netenka nusiminti, nereikia nuleisti rankų, bet stengtis iš naujo stiprinti veiklą, įjungiant jaunąsias kartas.

Štai šį pavasarį, balandžio mėnesį Čikagos lietuvių opera vėl sugrįžta į sceną su opera „Pilėnai". Žinoma, operoje jau neberandame mūsų didžiųjų – Danutės Stankaitytės, Stasio Baro, Jono Vaznelio, Ginos Čepkauskienės, Aldonos Stempužienės, Romos Mastienės, Algirdo Brazio ir kitų, kurie beveik per keturis dešimtmečius Čikagos lietuvių operoje švietė savo didžiaisiais talentais.

Bet opera nepasiduoda. Sako, dar dainuosime, statysime operas. Gerai. Reikia. Jeigu tik nestokojame lėšų, energijos. O į operas jau pasikviečiama iš Lietuvos žymūs operos solistai, choro dalis, orkestrantų, režisierius, nors dirigentą turime gabų „savąjį" Alvydą Vasaitį.

Tokiomis nuotaikomis gyvenome mes, Amerikos lietuviai, o nuo mūsų, be abejo, neatsiliko Kanada, Australija ir kiti kraštai. Tad užbaigę žiemos rūpesčius, pradėsime gyventi pavasariškomis nuotaikomis, tačiau neapleisdami lietuviškosios veiklos.

Pirmasis šio pavasario rūpestis – Lietuvių bendruomenės Amerikoje XIV-sios tarybos rinkimai. Tai labai svarbu. LB tvarkosi labai demokratiškai, kas treti metai išrenka Tarybą, o pastaroji – prezidiumą ir sudaro JAV LB Krašto valdybą, kuri vėliau vykdo Tarybos suplanuotus darbus. Rinkimai vyksta šių metų balandžio 30 d. ir gegužės 1 d. ir jie vyks antrą savaitgalį gegužės mėnesio 7–8 dieną. Vyks visoje Amerikoje sudarytose keliose apygardose. Vyr. rinkimų komisijai vadovauja uoli bendruomenininkė Angelė Kernienė su keletu darbščiųjų komisijos narių. Rinkimams sparčiai ruošiamasi. Pasirodo, kad kandidatų nestokojama, jau skelbiami sąrašai. Juose – ir jauni ir vyresnieji darbininkai, besirūpiną LB ateitimi.

Vis tik šia proga turiu pažymėti ir liūdnesnį dalyką. Praeitoji XIII-ji LB Taryba savo kadencijos metu, atrodo, „pavargo". Paskutiniojoje sesijoje, kaip skelbia informacijos, į pabaigą nebesusidarė posėdžiuose kvorumo. Svarbūs reikalai nebebuvo aptarti, nutarti. Įvyko trintis tarp PLB, JAV Tarybos prezidiumo ir JAV Krašto valdybos narių. Susirinkęs informaciją iš įvairių šaltinių, sprendžiu, kad tam tikri asmenys, norintys diktuoti prezidiumui, Tarybai ir PLB valdybai, gal bandė parodyti savąjį „AŠ". Tokie reiškiniai LB veikloje neturėtų būti toleruojami. Ateinantys į LB dirbti turėtų jausti pilną atsakomybę už LB ateitį, jos darbus ir turėtų ieškoti kelių į vieningą, sutartiną darbą. Tiesa, gal jau visiems įgrįso kalba apie vienybę, bet jos nereikėtų atsisakyti, o siekti visu ištvermingumu.

Lietuvių bendruomenė, nustojus veikti VLIK'ui, apmenkus ALTA veiklai, lieka vieninteliu veiksniu, turinčiu teisę atstovauti lietuvių išeivijai ir dirbti kultūrinį, visuomeninį ir politinį darbą. O Lietuvai atstačius nepriklausomybę, pasaulio lietuvių bendruomenei tenka nepaprastai didelis uždavinys įsteigti, suorganizuoti veiklą visame pasaulyje, kur tik už Lietuvos ribų gyvena lietuviai. Ta kryptimi PLB dabartinė valdyba, vadovaujama nuostabios energijos pirmininko inž. Broniaus Nainio, sparčiai žengia ir visi, skaitantys „Pasaulio lietuvį" galime išsamiai su ta veikla susipažinti.

Turėkime viltį, kad išeivija išliks dar daugelį metų gyvastinga ir kūrybinga. Taigi ir Australijos lietuviai, atrodo, eina tuo keliu.

Byla Nr. 1811

Šį straipsnį ir dokumentų kopijas gavome per p. Ireną O'Dwyer iš Lietuvos žurnalistės Virginijos Skučaitės (K. Skučo brolio dukros). Mus pasiekusio-mis žiniomis š. m. kovo 15 d. suėjo 100 metų nuo K. Skučo gimimo ir šios metinės bus minimos Lietuvoje.

***

Kazys Skučas. Gimė 1894 m. kovo 15 d. Marijampolės apskr. Mauručių kaime. 1912 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją, o 1916 m. – Čiugujevo (Charkovo gub.) karo mokyklą. 1918 m. grįžo į Lietuvą, 1919 m. pradžioje stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1924 m. baigė Vytauto Didžiojo aukštąją karinę mokyklą ir tapo generalinio štabo operacijų skyriaus viršininku, vėliau – Kauno ir apskrities karo komendantu, Kauno įgulos viršininku. Nuo 1939 m. kovo 28 d. iki 1940 m. birželio 13 d. buvo vidaus reikalų ministru. Kartu jis buvo Karininkų ramovės pirmininkas, laikraščio „Kardas" steigėjas ir redaktorius.

1940 m. birželio 15 d. suimtas. Sušaudytas Maskvoje 1941 m. liepos 30 d.

Tai buvo 1989 m. pabaigoje. Parėjusi iš darbo namo krūptelėjau – tėvo rankose virpėjo nedidelis juodai apvedžiotas popieriaus lakštas. Tai buvo mano tėvo brolio, paskutinio Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro, brigados generolo Kazio Skučo mirties liudijimas. Jame nurodyta: mirties priežastis – sušaudytas, mirties vieta – Maskva, data – 1941 m. liepos 30 d...

Beveik penkis dešimtmečius trukusio tautos atminties genocido dėka beveik nieko nebuvo žinoma apie K. Skučo žūtį.

K. Skučas, kai 1939 m. spalio 10 d. buvo pasirašyta Lietuvos – TSRS savitarpio pagalbos sutartis, pasakė broliui Pranui, mano tėvui: „Tai okupacijos pradžia". Jis žinojo, ką sakė, nes buvo gerai susipažinęs su bolševikinės veiklos metodais tiek Lietuvoje, tiek Rusijoje. Baigęs Čiugujevo karo mokyklą, jis matė 1917 m. revoliuciją Rusijoje – buvo caro armijos karininkas. 1918 m. grįžo į Lietuvą, dalyvavo nepriklausomybės kovose. 1934 – 1938 metais buvo Lietuvos pasiuntinybės Maskvoje karo atašė. Tad užteko progų pažinti bolševikus. 1939 m. tapęs vidaus reikalų ministru, kartu su saugumo departamento direktoriumi A. Povilaičiu kovojo su sovietų slaptąja veikla Lietuvoje, buvo perpratęs jų užkulisius.

1940 m. gegužės mėnesį Maskva per savo masinės informacijos priemones pareiškė, kad Lietuvos saugumo organai grobia sovietų įgulos karius, juos kankina, o karį Butajevą nužudė. Tuomet šie kaltinimai sukėlė Lietuvoje nerimą, nes Maskva neklausė jokių paaiškinimų ar įrodymų, reikalavo iš pareigų pašalinti K. Skučą ir A. Povilaitį, vadindama juos tiesioginiais smurto prieš raudonarmiečius organizatoriais. Lietuvos vyriausybė siekė sumažinti santykių su Maskva įtampą – 1940 m. birželio 13 atsistatydino K. Skučas, o A. Povilaitis padavė prašymą atleisti iš pareigų. Bet šaukštai, kaip sakoma, buvo po pietų. 1940 metų birželio 15 dieną Lietuvą pasiekė ultimatumas. Tai buvo grobuoniško Maskvos plano tąsa... Pirmajame punkte buvo reikalaujama suimti ir teisti K. Skučą ir A. Povilaitį. Maskva skubėjo pašalinti šiuos vyrus – pabėgę į užsienį, jie galėjo sukelti Maskvai daug nemalonaus triukšmo.

Gen. Kazys Skučas

Lietuvos vyriausybė tą lemtingąją naktį priėmusi visus ultimatumo reikalavimus, matyt, nuoširdžiai tikėjo, kad šitaip dar galima išgelbėti Lietuvą... Ministras pirmininkas A. Merkys tuomet teigė, kad K. Skučo ir A. Povilaičio suėmimas – ne toks jau baisus dalykas. Juk jų bylą spręsiąs Lietuvos Respublikos teismas...

A. Povilaitis.

Tą naktį A. Merkys K. Skučą į Prezidentūrą iškvietė telefonu. Jam buvo pranešta apie ultimatumą, kuriam priešinosi A. Smetona, krašto apsaugos ministras generolas K. Musteikis, švietimo ministras K. Jokantas, Valstybės kontrolierius seimo pirmininkas K. Šakenis... K. Skučas, Prezidentūroje išbuvęs kelias valandas, grįžo su šiomis žiniomis namo. Antrą kartą jis buvo iškviestas apie 7 val. ryto. Ultimatumas buvo priimtas. Prezidentas jau tuomet K. Skučui patarė tuoj pat pasitraukti iš Lietuvos. K. Skučas pasakė, kad šito nedarys, nes jei jis išbėgs, kiti turės atsakyti už jo elgesį. Jis paprašė, kad Vyriausybė leistų jam ir A. Povilaičiui palydėti savo šeimas iki Vokietijos sienos.

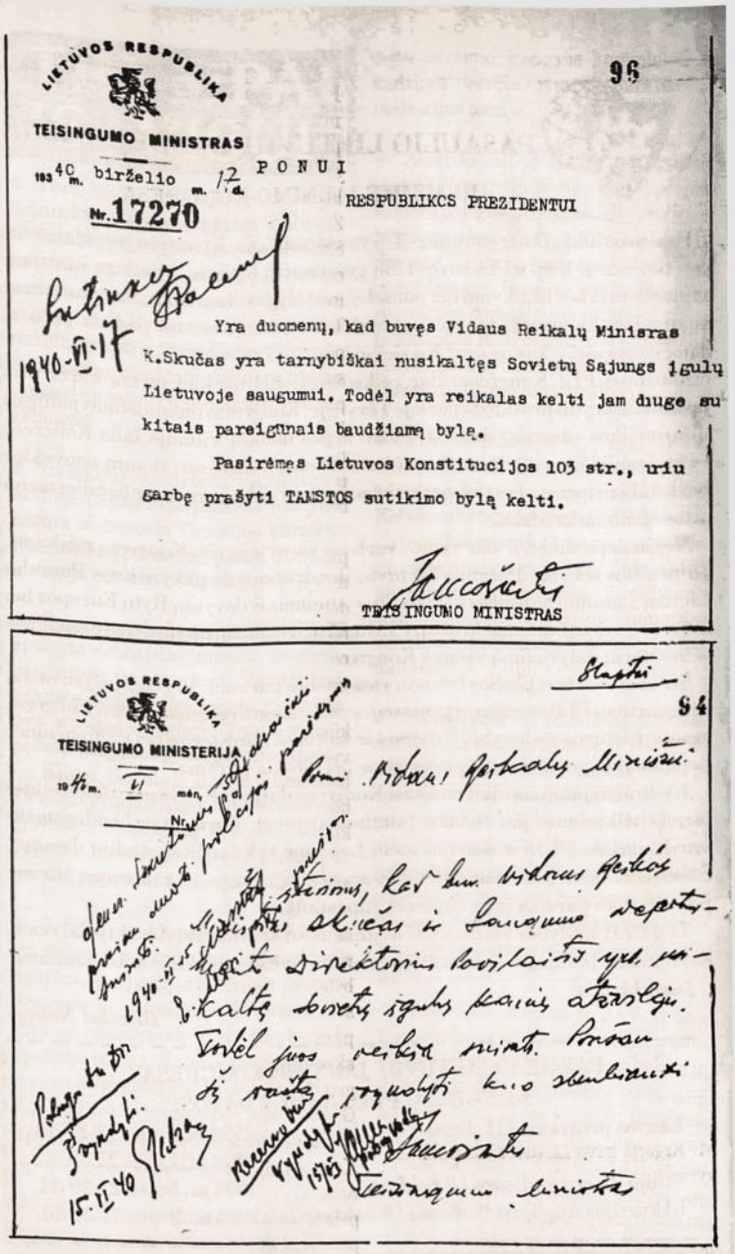

LIETUVOS RESPUBLIKA
TEISINGUMO MINISTRAS
1940 m. birželio mėn. 17 d.
Nr. 17270

96

PONUI
RESPUBLIKOS PREZIDENTUI

1940-VI-17

Yra duomenų, kad buvęs Vidaus Reikalų Ministras K. Skučas yra tarnybiškai nusikaltęs Sovietų Sąjungos įgulų Lietuvoje saugumui. Todėl yra reikalas kelti jam dėl to su kitais pareigūnais baudžiamąją bylą.

Pasirėmęs Lietuvos Konstitucijos 103 str., aš, garbę prašyti TAUTOS sutikimo bylą kelti.

TEISINGUMO MINISTRAS

LIETUVOS RESPUBLIKA
TEISINGUMO MINISTERIJA
1940 m. VI mėn. 15 d.
Nr.

Slaptai

94

Pone Prezidentas

15.VI.40

Teisingumo ministras

K. Skučas davė garbės žodį, kad jie su A. Povilaičiu niekur be vyriausybės žinios iš Lietuvos nepasitrauks. A. Smetona tada pasakė K. Skučui: „Kitų neišgelbėsi... Būsi bergždžia auka".

...Prieš išvykstant K. Skučo šeimai iš namų, suskambo telefonas – A. Merkys priminė duotą žodį...

Skučų šeima išvažiavo vienu automobiliu, o A. Povilaitis – kitu (jo šeima jau buvo išvažiavusi į ūkį Giedriuose). Apie 15 val. automobiliai pasiekė Giedrius. Čia per radiją išgirdo, kad sovietų kariuomenė jau žygiuoja Lietuvos žeme. Tuomet abi šeimos nuvažiavo į Pašventį, arčiau Vokietijos sienos, kur iš pašto K. Skučas skambino vyriausybei, tačiau telefonai Kaune tylėjo... Iš A. Povilaičio ūkio Žygaičiuose į pasienio punktą moteriškas balsas telefonu pranešė: „Pas mus policija!" Netrukus į Pašvenčio mokyklos kiemą įvažiavo automobilis, iš kurio iššoko Kauno Policijos vachmistras Jonas Juospaitis su 5 policininkais ir, atstatę šautuvus, apsupo K. Skučą. Tai pamatęs A. Povilaitis greit dingo iš kiemo. Jis su šeima per mišką atbėgo į savo brolio sodybą. Čia daržinėje buvo paslėpta A. Povilaičio žmona. Vaikus suaugusieji išsiuntė į mišką... žemuogių rinkti. A. Povilaitis nubėgo pamiške link Šventosios upelio, kuriuo ėjo siena su Vokietija. Bet čia jį sustabdė pasienietis Krivickas su ginklu rankose. Turėjo ginklą ir A. Povilaitis, bet tautietį nešovė. Atbėgę daugiau pasieniečių A. Povilaitį suėmė... Tai įvyko apie 17 val. Įsakymą suimti K. Skučą ir A. Povilaitį pasirašė teisingumo ministras A. Tamoštis ir ministras pirmininkas A. Merky. Juos šitaip padaryti, matyt, paskatino J. Urbšio ir L. Natkevičiaus vidurdienio telegrama Lietuvos vyriausybei iš Maskvos, kad K. Skučas ir A. Povlaitis liktų Lietuvoje. „tokie naivūs dar buvome..." - po daugel metų prisipžins prisiminimuose J. Urbšys, vertindmas tuometinę situaciją ir telegnmos reikšmę Lietuvos aukštų pareigūnų likimams...

1940 birželio 16 sekmadienį, apie 10 val. iš Jurbarko į Pašventį atvyko pasienio policijos baro viršininkas S. Bobelis, ir suimtieji buvo išvežti į Kauno karo kalėjimą VI forte. (Suimtųjų šimos buvo laimingai pervežtos per sieną ir dabar gyvena JAV. K. Skučo žmona mirė nesulaukusi vyro reabilitacijos...)

Tomis birželio dienomis į Kauną atvykęs ypatingasis SSSR vyriausybės įgaliotinis Lietuvai V. Dekanozovas jau diktavo A. Merkiui naują ministrų kabineto sudėtį. V. Molotovo pavaduotojas N. Pozdniakovas prieš keičiant ministrus pareikalavo, kad jam būtų leista įsitikinti, ar tikrai K. Skučas ir A. Povilaitis yra suimti – pats nuvyko į kalėjimą. Birželio 18 d. pas suimtuosius atvyko ir kai kurie naujos liaudies vyriausybės nariai: laikinai einąs vidaus reikalų ministro pareigas M. Mickis, miesto komendantas pulkininkas J. Bobelis, Policijos departamento direk-

Nukelta į 5 psl.

Byla Nr. 1811

Atkelta iš 4 psl.

torius K. Svilas. Per pastarąjį K. Skučas perdavė laiškelį savo broliui Pranui, kuriame prašė prižiūrėti jo namus ir cigarečių.

K. Skučas ir A. Povilaitis buvo laikomi karo kalėjimo vadinamoje drausmės dalyje. Jie turėjo atskirus kambarius, prie kurių durų naktį stovėjo sargyba. Kalėjimo teritorijoje gyveno administracija. Pulkininko leitenanto V. Kazlausko, šios drausmės dalies vado, šeima anksčiau draugavo su K.Skučo šeima. Tad Kazlauskai pakvietė K. Skučą pietų. Jų metu J. Kazlauskienė padovanojo K. Skučui dvejus naujus marškinius.

Birželio pabaigoje Lietuvos Respublikos vyriausiojo tribunolo prokuroras perdavė suimtųjų bylą dėl raudonarmiečių grobimo ir žudymo tardymui. Todėl suimtieji birželio 25 d. iš karo kalėjimo buvo perkelti į sunkiųjų darbų kalėjimą ypatingojo tardytojo M. Krygerio žinion. Jis atliko pirmą ir paskutinę K. Skučo apklausą Lietuvoje. (A. Povilaitį kvotė apygardos tardytojas S. Zimanas, Genriko Zimano brolis.) K. Skučas į tardymą atėjo, kaip prisimena M. Krygeris, tarsi svečias į svetainę – vilkėjo gražiu tamsiu kostiumu ir naujais baltais marškiniais. Suimtieji kvotos metu paneigė visus ultimatumo kaltinimus. Tai labai nepatiko Berijos emisarams Kaune.

Saugumo departamento direktoriumi nuo birželio 19 d. buvo paskirtas A. Sniečkus, paskyrimo išvakarėse išėjęs iš kalėjimo. Tad dėsninga, kad liepos 15 d. M. Krygeris gavo Lietuvos Respublikos vyriausiojo tribunolo pasiūlymą suimtųjų bylas grąžinti jam, o Saugumo departamentas pareikalavo nebetardyti suimtųjų. Ėjęs tuo metu vyriausiojo tribunolo prokuroro pareigas G. Nutautas K.Skučo ir A. Povilaičio bylas perdavė Saugumo departamentui, kurio įsakymų negalėjo nevykdyti. Tai buvo šiurkštus, kaip pažymi M. Krygeris, Lietuvos teismų santvarkos įstatymo ir teismų bei prokuratūros kompetencijos pažeidimas.

Mano tėvas, norėdamas ką nors konkretaus sužinoti apie kalinamą brolį, liepos mėnesį nuėjo į K. Donelaičio gatvėje buvusį Ministrų kabineto pastatą pas J. Paleckį. Priimamajame tėvas sutiko tuometinį Lietuvos Respublikos kariuomenės vadą ir krašto apsaugos ministrą V. Vitkauską. Šis, sužinojęs, ko atėjo mano tėvas, pasakė: „Padėk kryžiuką" ir užleido eilę pas J. Paleckį. Šis mandagiai pasakė, kad niekuo padėti negalįs. Lietuvos liaudies vyriausybė buvo bejėgė...

Kitas brolis – Jonas mėgino ką nors sužinoti apie Kazimierą. Jonas buvo nuėjęs pas naująjį vidaus reikalų ministrą M. Gedvilą, su kuriuo anksčiau kartu mokytojavo. M. Gedvilas priėmė maloniai ir nuramino, patarė ramiai grįžti namo į Panevėžį... Brolis Jonas buvo suimtas liepos 11 d..... ir 1941 m. mirė sovietų lageryje. Jo šeimą ištrėmė į Sibirą. Žmona Elena ir dukra, Ramutė Skučaitė, dabar gyvena Vilniuje...

1940 m. liepos mėn., kol K. Skučas sėdėjo sunkiųjų darbų kalėjime, buvo mėginta jį išlaisvinti. Tai padaryti bandė verslininkas Ernestas Kirša, papirkęs kalėjimo prižiūrėtoją Joną Žukauską. Tačiau saugumo organai juos susekė.

Per policijos departamento direktorių K. Svilą mano tėvas gavo iš brolio jau minėtą laiškelį, kuriame jis prašė prižiūrėti namus. Tad tėvas su šeima apsigyveno brolio name, į kurį vieną liepos vakarą atėjo vyriškis, pasivadinęs Žitkum. Jis pasakė, kad galįs padėti K. Skučui pabėgti iš kalėjimo. Paprašė nemažai litų ir virvinių kopėčių. Tėvas įtarė, kad tai saugumiečių provokacija. Tad nuėjo pas A. Sniečkų ir viską jam papasakojo. Valandą prieš susitikimą su Žitkum atvyko A. Sniečkaus žadėtoji pasala – pievoje priešais namą sugulė 4–5 vyrai. Žitkus sutartą valandą neatėjo, nes gulėjo tarp tų vyrų – tėvas jį pažino, per žiūronus iš antrojo aukšto stebėdamas pievoje sugulusius vyrus.

1940 liepos 20 d. laikraščiuose buvo paskelbta Aukštosios Fredos sodininkystės mokyklos ir Botanikos sodo darbuotojų bei moksleivių susirinkimo rezoliucija, kurioje, be kita ko, buvo reikalaujama „... Skučo, Povilaičio ir jų sėbrų mirties!"

... Tomis dienomis į K. Skučo namo kiemą įvažiavo sunkvežimis su vikriais vyrukais, kurie sukrovė kruopščiai rinktą biblioteką ir išvežė. (K. Skučo bibliotekoje buvo daugybė knygų rusų ir prancūzų kalbomis.)

Liepos 21 d. Vilniuje naujasis sveikatos apsaugos ministras M. Koganas oficialiai, skundo tvarka, pranešė Vilniaus saugumo policijos apygardai, kad raudonarmiečio G. Butajevo žuvimo byloje gydytojas V. Kauza, daręs lavono skrodimą, davė neva neteisingus parodymus. (Gyd. V. Kauza, daręs skrodimą kartu su sovietų armijos gydytojais, išvadoje buvo parašęs, kad G. Butajevas pats nusišovė.) Apeliacinių rūmų prokuroras šią bylą perdavė M. Krygeriui. Šis žmogus dar kartą neišsigando pasakyti teisybės, kuri vėl prieštaravo Maskvos nuomonei – jis perdavė bylą Vilniaus apygardos teismo prokurorui nutraukti. Naujasis prokuroras V. Balčiūnas, kaip ir M. Krygeris, rizikuodamas savo galva, bylą nutraukė. Tačiau Maskvai reikėjo kitokios tiesos K. Skučo ir A. Povilaičio byloje... ir liepos 23 d. K. Skučas ir A. Povilaitis buvo išvežti į SSSR NKVD centrą – Lubianką.

Į Maskvą suimtuosius išvežė ne iš Kauno geležinkelio stoties, bet iš šalutinės geležinkelio šakos Aleksote. Suimtuosius, tarp kurių buvo ir pulkininkas Dulksnys, pulkininkai leitenantai Kirlys ir Matulaitis, Saugumo departamento žymus pareigūnas Kazlauskas ir kt., vežė dviejuose vagonuose, kurių langai buvo aklinai uždengti. Suimtieji buvo surakinti. Prie langų budėjo sargybiniai su šautuvais. Tokia kelionė buvo iki Naujosios Vilnios. Čia užuolaidas nuo langų nuėmė, leido kalbėtis. Kitą dieną traukinys pasiekė Minską. Kai sutemo, suimtieji buvo išvaryti bėgiais į kitą traukinį, kurio vagonų langai buvo grotuoti. Saugumiečių, lydėjusių suimtuosius į Maskvą, elgesys labai pasikeitė, jie ėmė žiauriai tyčiotis. Netoli Maskvos Kirlys nebeišlaikė – išprotėjo...

Traukinys, pervažiavęs Jauzos upę, sustojo geležinkelio stotyje. Kai suimtuosius vedė prie autobusų, praeiviai skubiai šalindavosi – niekas nenorėjo turėti reikalų su saugumiečiais. Suimtieji buvo susodinti į autobusus, po šešis į kiekvieną. Tiek buvo tuose specialiuose autobusuose geležinių, izoliuotų viens nuo kito narvų – vienučių. Nuvežė į Lubianką.

1940 liepos 25 d. K. Skučas jau buvo Maskvos tardytojų rankose. Pirmą kartą jis buvo kvočiamas rugsėjo 13 – 14 dienomis. Ir vėl tas pats motyvas – provokacijos prieš sovietų įgulas Lietuvoje. Kartu norėta išgauti prisipažinimą, kad jis, dirbdamas kariniu atašė, šnipinėjo Lietuvos Respublikos naudai. K. Skučas tardymų metu argumentuotai neigė visus kaltinimus.

Lietuvos Respublikos pilietį teisė pagal svetimos šalies baudžiamąjį kodeksą, bolševikiniais metodais... 1941 m. liepos 8 d. Maskvoje trumpame uždarame SSSR teismo karinės kolegijos posėdyje nuspręsta K. Skučui skirti aukščiausią bausmę – sušaudyti. Paskelbus nuosprendį jis buvo išvežtas į Butyrkų kalėjimą ir ten 1941 liepos 30 dieną sušaudytas.

To paties likimo susilaukė ir A. Povilaitis, tais pačiais metais ir tą patį mėnesį žuvęs Maskvoje.

K. Skučo bylos Nr. 1811 viršelyje yra užrašas: „Saugoti amžinai"...

Ji ir saugoma. Maskvoje. Nors ši byla 1989 m. buvo atsiųsta į Vilnių, bet vėl netrukus grąžinta Sovietų Sąjungai. Esu ne vieną kartą prašiusi grąžinti K. Skučo ir A. Povilaičio bylas į Lietuvą, tačiau iki šiol jokių žinių apie jų grąžinimą nėra!

Lietuvoje K. Skučas buvo reabilituotas 1990 metų pabaigoje. Jo žūties 50-mečiui paminėti Kaune prie buvusios Vidaus reikalų ministerijos atidengta paminklinė lenta. Tą dieną Lietuvos televizija rodė mano sukurtą 50-ies minučių trukmės dokumentinį filmą.

100–sios K. Skučo gimimo metinės bus pažymėtos Vytauto Didžiojo karo muziejuje, surengiant ta proga nedidelę parodą. Vytauto bažnyčioje vyks šv. Mišios, bus padėta gėlių prie paminklinės lentos ir namo, kuriame jis gyveno su šeima. Per televiziją turėtų būti rodomas papildytas naujais faktais anksčiau minėtas dokumentinis filmas.

Virginija SKUČAITĖ

Atšventė 90-jį gimtadienį

Sukaktuvininkė O. Jarmalavičienė.

Ona Jarmalavičienė, gyvenanti Sydnėjaus Concord priemiestyje, š. m. balandžio 8 d. atšventė 90-ją gimimo dieną šeimos ir artimųjų ratelyje.

Solenizantė, kuri anksčiau aktyviai reiškėsi „Dainos" chore ir kituose kultūriniuose – šalpos vienetuose, ir dabar dar yra labai vikri, pilna energijos.

Mielai sukaktuvininkei linkime dar daug saulėtų dienų, geros sveikatos ir Dievo palaimos ateinančių metų grandinėje.

Dukterys ir „MP" redakcija

Aldona PRIŽGINTAITĖ

Pasaka

Praeisiu aš šituo keliu
tik vieną kartą...
ir niekas nematys
manęs daugiau —
mano svajonės išsipildžiusios
ar mirusios agonijoj
ant pagalvės vidurnakčio tamsoj
kas jomis džiaugsis
kas jas apraudos?

Ir be manęs kitoj dienoj
aušra į langą belsis pirštais
ir kels kels visus — —
po kiparisais po žaliais
pražys pavasario žiedai
vaikai vėl pievoj žais...
jie nežinos kas laukia jų;
kad viskas kas priklauso jiem
liks tiktai pasaka sekta...

Velykos

Ant stalo verbos ir margučiai
Tu nekalbėk ir nesakyk — —
mintyse viskas dar paliko
kampelis vaizdo toks ryškus...

*
* *

O Velykų varpai,
Jūs vaikystę grąžinat
nenustokit skambėt
niekada... niekada;
vėl prie stalo visi
mes sėdėsim drauge
su širdim kaip tada
vien tik džiaugsmo pilna!

Jaunystės dovana

Dažnai praeina ji pro šalį
ir kaip pamiršti aš galiu?
ta šypsena... ta eisena
tos akys kurios ateitį regėjo
matau svajonę aš kurią
kadaise širdyje nešiojau;
kad viskas taip paliks ir bus
kaip čia atėjus atradau...

Mes susitikom jau seni
sakei: - Leisk pabučiuot tave
jaunystė buvo atimta
nesibučiavom dar tada...
Kai lūpom paliečiau aš veidą
neatpažįstamą visai — —
diena verpetuos metų dingus
tapo brangiausia dovana

Mirtis

Mirtis nepasirenka laiko
Mirtis nepasako kada
ar širdį ji sužeidžia kam
ar paverčia dieną į naktį;
jei buvo kam turtas didžiausias
vienintelė laimė šioj žemėj
tas viskas jai būna vistiek

Vistiek atsiskirt ar norėjo
ar žodį ištarti dar kam
gyvenimo dalį iš rankų
išplėšus visam — —
ir mirštančio bruožus palikus
anūko veide — —
triumfuoja ji tikslą atlikus!

SPORTAS

„KOVO“ METINIS SUSIRINKIMAS

Kovo 27 dieną Sydnėjaus lietuvių klube įvyko sporto klubo „Kovas“ metinis susirinkimas. Klubo pirmininkui E. Lašaičiui tarus sveikinimo žodį ir paprašius susirinkusius minutės atsistojimo tyla pagerbti mirusius koviečius, susirinkimo pirmininku pakviestas „Kovo“ garbės narys J. Dambrauskas, o sekretoriauti - naujoji klubo narė, savaitgalio mokyklos mokytoja, Lietuvoje, kaip ji, taip ir jos miręs ten vyras žinomieji sportininkai ir sporto veikėjai, J. Masiokienė. Priėmus susirinkimo dienotvarkę, pirmąjį pranešimą padarė klubo pirmininkas E. Lašaitis. Jo žodžiais, sportininkai neieško daug garbės, bet labai gražiai įvairiais atvejais gina savo klubo lietuviškąsias spalvas ir jau, po tiek metų, kai daugelis buvusių stiprių organizacijų pasimirė, jie dar taip gražiai veikia. Labai gražiai koviečiai pasirodė paskutinėje sporto šventėje Melburne, kur ne tik už sportinius laimėjimus, bet ir už savo tvarkingumą ir sportiškumą laimėjo pereinamąją dovaną. Su kiekvienais metais yra vis sunkiau ir sunkiau gauti finansinę paramą, o išlaidos vis didėja ir didėja. Pvz., kad ir šiais metais vien tik už treniruočių salę reikia už valandą mokėti po 20 dol. (čia su apgailestavimu prisiminta ir padaryta didelė klaida nestatant sporto salės prie mūsų Lietuvių klubo.) Gal kartais Lietuvių klubo dabartinė ir būsimos valdybos, atsipirkdamos už jų pirmtakų padarytą klaidą nestatant sporto salės, galėtų daug daugiau finansiniai paremti Sydnėjaus lietuvius sportininkus, kuriems taip reikalingi tie doleriukai.

Pirmininkas nuoširdžiai padėkojo Sydnėjaus „Talkai“ už jos gražią dovaną koviečiams, taip pat padėkojo visai savo valdybai, komandų treneriams, tėvams, visiems klubo rėmėjams ir patiems sportininkams už visą gražų darbą metų eigoje. Pirmininkas pranešė, kad naująja „Kovo“ garbės nare išrinkta žinomoji veteranė krepšininkė Rita Andriejūnienė. Nuoširdi padėka priklauso ir Lietuvių klubo virtuvės vedėjai Genei Kasperaitienei, kuri su savo visa šeima ir padėjėjais visuomet sportininkams nuoširdžiai padeda.

Iždininkas P. Šumskas padarė klubo finansinį pranešimą, nurodydamas ir visas pajamas ir buvusias išlaidas. Revizijos komisijos aktą perskaitė J. Dambrauskas, nes jos pirmininkas naujai paskirtas Lietuvos garbės konsulas Sydnėjuje Viktoras Šliteris buvo išvykęs į Melburną į konsulų pasitarimą. Revizija rado visus dokumentus ir patį atsiskaitymą tvarkingai vedamą ir prašė susirinkimą tai priimti, kas ir buvo padaryta.

Prieš renkant naują valdybą ALFAS pirmininkas pasiūlė, kad ši valdyba, kaip kad buvo ir anksčiau, prieš važiuojant į sporto žaidynes Lietuvoje, būtų išrinkta dvejiems metams, kas leistų jai gerai kelionei pasiruošti. Šis pasiūlymas buvo vienbalsiai priimtas.

Į naują „Kovo“ valdybą buvo išrinkti: E. Lašaitis (pirmininkas), P. Andriejūnas (vice pirmininkas), P. Gustafson, P. Burokas, R. Kasperaitytė, Gr. Newman ir J. Masiokienė.

Revizijos komisiją sudaro: V. Šliteris, V. Binkis, V. Šneideris ir kandidatas Br. Paskočimas.

Visais klubo reikalais prašom rašyti: E. Lašaitis, 8 Deakin ST. Concord 2137. tel. 743 4118.

Klausimuose ir sumanymuose ALFAS pirmininkas padarė pranešimą apie būsimas 1995 metais Pasaulio lietuvių sporto žaidynes Lietuvoj, prašydamas jau dabar pradėti ruoštis, taupyti pinigus ir tinkamai šioms žaidynėms pasiruošti. Susirinkimo pabaigoje buvo apdovanoti iškiliausi praeitų metų koviečiai, kuriais buvo ir dovanas gavo:

Tinklininkės Virginija Cox, padariusi geriausią pažangą, ir Marina Cox, vertingiausia žaidėja;

Iki 18 metų krepšininkės – Audra Dičiūnaitė, padariusi geriausią pažangą, ir Audrė Venclovaitė, vertingiausia žaidėja;

Merginos krepšininkės – Rasa Venclovaitė, padariusi geriausią pažangą, ir Luise Šliogerienė, vertingiausia žaidėja;

Iki 18 metų berniukai – Danielius Biretas, padaręs geriausią pažangą, ir Michael Newman, vertingiausias žaidėjas;

Vyrų krepšinis – Petras Šumskas, geriausias gynėjas, ir Peter Gustafson, geriausias puolėjas;

Mišrios komandos – Michael Newman, geriausias žaidėjas.

Po dovanų įteikimo buvo paruoštas švediškas stalas, kur sportininkai ir svečiai gražiai pabendravo. Į šias vaišes buvo pakviesti ir visi jachtos „Laisvė“ jūrininkai, kurie susipažino su jaunaisiais koviečiais, gražiai su jais paskutinę savo buvimo Australijoje dieną pabendravo ir vėliau vakare sportininkų ir savo naujųjų draugų buvo išlydėti iš Sydnėjaus į Naująją Zelandiją.

„Kovo“ metinis susirinkimas praėjo gražioje ir darbingoje nuotaikoje, tik ir vėl labai gaila, kad mažai susidomėjimo pareiškė pačių sportininkų tėvai, kurie gal būt mano, kad jeigu jų vaikas žaidžia už „Kovą“, tai ir viskas. Pinigai krenta iš dangaus, uniformos pačios pasisiuva ir pan. Taip tikrai nėra. O buvo pasigęsta ir „Kovo“ garbės narių daugiau. Kur jie dingsta per „Kovo“ susirinkimus?

A. Laukaitis

Atsisveikinant su „Laisve“

Po dviejų savaičių buvimo Sydnėjuje ir dviejų su puse mėnesio Australijoje jachta „Laisvė“ kovo 27 dienos vakare paliko Sydnėjaus uosto krantines ir išplaukė į Naująją Zelandiją.

Viešnagė kaip Adelaidėje, taip ir Sydnėjuje užsitęsė ilgiau negu buvo numatyta. Priežastis ta pati – jachtos įvairių prietaisų remontavimas, burių taisymas ir atsiradę nenumatyti įvairūs gedimai.

Sydnėjuje įgulos nariai gyveno pas keletą šeimų, tačiau pasikeisdami po du nakvodavo ir jachtoje. Sydnėjaus lietuviai tikrai labai gražiai priėmė šiuos jūrininkus, buvo kai kuriuos nuvežę į Canberrą, beveik visus nuvežę į Mėlynuosius kalnus, koalų ir kengūrų parką, aprodydami gražiąsias Sydnėjaus vietoves. Sporto klubas „Kovas“ Lietuvių klube surengė svečiams susipažinimo pietus, kur dalyvavo gražus būrys sydnėjiškių. Svečiai buvo apdovanoti ir pasveikinti „Kovo“ pirmininko E.

Nukelta į 7 psl.

„Mūsų pastogės“ redakcijai

Prašau Jūsų laikraštyje išspausdinti „Laisvės“ jachtos laišką Australijos lietuviams.

BRANGŪS TAUTIEČIAI!

Štai jau ir baigėsi mūsų nusotabus laikas Australijoje. Čia mes sutikome daugybę nuoširdžių ir gerų žmonių, kurie mums padėjo, rūpinosi mumis, mus globojo. Ačiū Jums visiems! Mes sąmoningai nepaminime Jūsų vardų, nes tikrai reikėtų išvardinti visus Australijos lietuvius. Mes išplaukiame praturtėję naujais draugais, tačiau paliekame čia savo širdies dalelę. Mes dar kartą dėkojame visiems padėjusiems mums ir linkime sėkmės Jums. Linkime suprasti, kad Lietuva šiandien dar kaip vaikas, kuris mokosi vaikščioti – tad būkime atlaidesni jai. Supraskite, kitos Lietuvos, kitos tėvynės nei jūs, nei mes neturime. Padėkime jai, būkime vieningi, pasitikėkime savo jaunimu, ir Lietuvai išauš tikrai gražios dienos.

Išplaukdami tariame ne sudiev – sakome iki pasimatymo – čia ir Lietuvoje!

Ačiū Jums!

„Laisvės“ įgulos vardu
kapitonas I. Miniotas

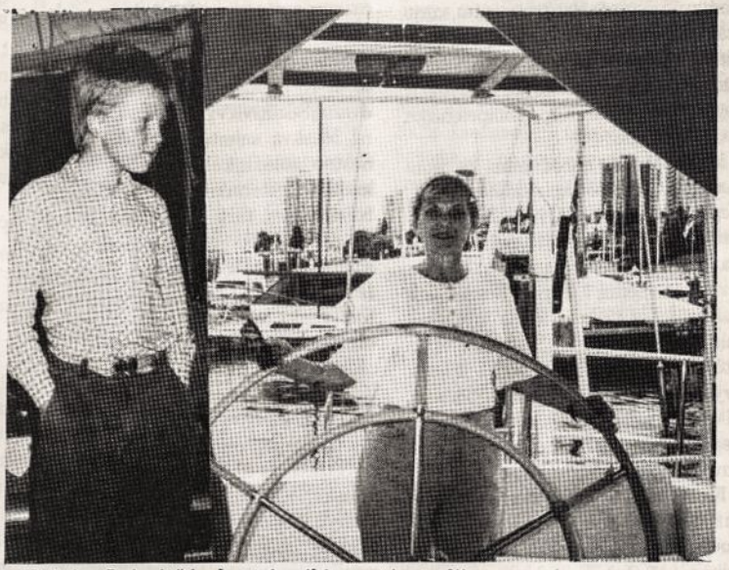

Viršuje: „Laisvės“ įgula atsisveikina su Australija...

Apačioje (kairėje): jauniausias „Laisvės“ įgulos narys Tadas Miniotas (11 metų). Ar tik nebus jis ir jauniausias pasaulyje buriuotojas, apiplaukęs žemės rutulį?

Apačioje (dešinėje): Nauja „Laisvės“ jachtos vairininkė? „Mūsų pastogės“ darbuotoja Rita Baltušytė.

Ritos Baltušytės nuotraukos.

SVEIKATOS KLAUSIMAIS

ODOS LIGOS

Manau, kad posakis „Oda, tai sielos veidrodis" yra visiems žinomas. Odoje atsispindi žmogaus asmenybė. Dėl to moterys taip labai rūpinasi oda. Čigonės, pasakodamos apie jūsų gyvenimą, pasižiūrėjusios į delną, instinktyviai žinojo, ką daro. Palmologija („palma" – lietuviškai „delnas") šiuo metu – ypač JAV – yra gana rimtas mokslas.

Jau nuo seno gydytojas – ne čigonė – pasižiūrėjęs į tik ką gimusio kūdikio delną, beveik 100% gali pasakyti ar kūdikis turi prigimtą protinį ir fizinį išsivystymo trūkumą, taip vadinamą „mongolizmą" – „Down'o sindromą". Pusiau sulenkit savo kairę ranką, jei esate dešiniarankis, ar dešinę, jei esate kairiarankis, ir pasižiūrėkit į savo delną. Pamatysit skersai delno einančias dvi gana ryškias linijas. Jei gimęs kūdikis vietoj dviejų turi tik vieną liniją, beveik 100% tikra, kad jis yra gimęs su Down'o sindromu ir tokio kūdikio fizinis ir protinis vystymasis bus netobulas – sutrukdytas. Prityręs palmologas, pažiūrėjęs į delną, gali pasakyti, ar jūs turit širdies ligą ir jei turit, ar tai prigimta (congenital) širdies liga ar širdis susirgo jūsų gyvenimo būvyje (acquired heart disease). Palmologas negali nustatyti konkrečios diagnozės.

Kodėl taip yra? Kai vyriška celė – spermatozoidas, susijungia su moteriška cele – kiaušinėliu, pasidaro viena celė, iš kurios atsiranda – išauga naujas žmogus.

Ta viena celė pradeda savaime daugintis, dalytis ir po kelių dienų susidaro celių gniužulas, panašus į avietės uogą – vadinamas morula. Toje moruloje celės pradeda diferencijuotis, darosi specifinės ir susiformuoja į tris sluoksnius: viršutinį (ectoderm), vidurinį (mesoderm) ir apatinį (endoderm). Iš tų sluoksnių, laikui bėgant, išsivysto visi žmogaus organai. Iš vienojų – viršutinio (ectoderm) išsivysto oda ir nervų sistema.

Taigi, pasakymas, kad oda yra sielos veidrodis turi daug tiesos.

Odos ligas skirstom į 5 pagrindines grupes. Odos ligos, sukeltos organizmo ligų, ypač nervų sistemos, pasireiškia įvairiais išbėrimais, kurie pranyksta, kai organizamas pasveiksta, yra išgydomas. Pav., tymų (measle) išbėrimas, raudonukė (German measles), dervinės (herpes), vėjaraupiai (chicken –pox) ir t. t. – tos ligos yra organinės.

Infekcinės odos ligos, sukeliamos įvairių bakterijų, grybelių (fungus) ar parazitų. Tokios ligos dažniausiai gydomos antibiotikais ar antigrybeliniais (antifungal) bei antiparazitiniais kremais ir sisteminio gydymo daugeliu atvejų nereikia.

Alerginės odos ligos sukeliamos įvairių alergenų – išorinių ir vidinių. Kai pacientas suserga sistemine alergija, kartais tai pasireiškia ant odos didokomis pūslėmis su įkyriu niežėjimu - urtikarija. Gydymas – drauge išorinis ir sisteminis. Išorinis – kremas, tepalas pašalina niežėjimą, sisteminis – sustabdo pačią alergiją organizme.

Dar viena šių ligų rūšis – visokios egzemos, įvairūs išbėrimai, pav., žvyniniai (scaling). Viena iš jų vadinama „Psoriasis", kuri nėra jau taip reta. Įdomu pastebėti, kad psoriasis pasireiškia tik baltojoje rasėje. Baltos dėmės – albinizmas ir t. t.

Visų tų ligų priežastis tikrai nėra žinoma. Yra įvairių teorijų. Dauguma jų sako, kad tos ligos, tiksliau odos sutrikimai, yra prigimtos – genetinės ir rišasi su netobula, bet ne ligota nervų sistema.

Paskutinė – ir nemaloniausia – grupė – odos vėžys, apie tai jau esu rašęs.

Dr. A. Spalis

SPORTAS

Atkelta iš 6 psl.

Lašaičio, apylinkės valdybos nario A. Kramiliaus, ALFAS pirmininko A. Laukaičio, garbės konsulo V. Šliterio ir Lietuvių klubo pirmininko K. Proto.

Buriuotojams palinkėta gero vėjo ir sugiedota „Ilgiausių metų". „Laisvės" kapitonas I. Miniotas savo žodyje išreiškė gilią padėką visiems Sydnėjaus lietuviams, taip gražiai ir nuoširdžiai juos priėmusiems.

Kelias dienas Lietuvių klubo didžioji salė buvo užimta. Čia trys veteranai – jachtos jūreiviai – ištiesę ant grindų savo didžiąsias bures, jas taisė. O tai buvo nelengvas darbas. Paskutinįjį sekmadienį jūrininkai dar atvyko į Lietuvių klubą, kur atsisveikino su savo naujais bičiuliais ir pabuvojo su koviečiais, kurie tą sekmadienį turėjo savo metinį susirinkimą. O 8 valandą vakaro, draugų išlydėta „Laisvės" jachta išplaukė tolimesnėn savo kelionėn.

A. Laukaitis

Aukų „LAISVEI" sąrašą žiūr. 8 psl.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Su Jurgiu Kraucevičium atsisveikinant

Kovo 28 dieną tolimajame Šiaurės Queenslando Mackay mieste nuo sunkios vėžio ligos mirė buvęs Sydnėjaus „Kovo" krepšininkas ir valdybos narys Jurgis Kraucevičius. Gimęs 1930 metais Kaune jis lankė V-ją gimnaziją ir jau tada pradėjo domėtis sportu. Jurgis, kaip ir jo brolis Dimitrijus (Jumbo) ir sesuo Leeka, žinomoji mūsų dailininkė, yra Lietuvos aviacijos pionierių generolo ir jų tėvo majoro Kraucevičių šeimos nariai. Karo audrų jie buvo nublokšti į Miuncheną, kur mokėsi gimnazijoj ir vėliau 1949 metais išemigravo į Australiją. Velionis Jurgis pradžioje, kaip ir daugelis jaunų viengungių, kirto nendres ir tik vėliau prisijungė prie šeimos Sydnėjuje. Čia jis įsitaisė sunkvežimį ir su juo gana sėkmingai dirbo. Nuo pat pirmų atvykimo į Sydnėjų dienų Jurgis įsitraukė į aktyvų „Kovo" sportinį gyvenimą, pats žaisdamas krepšinį čia ir Sydnėjų atstovaudamas mūsų sporto šventėse. Besportuodamas jis susipažino su tuo laiku viena iškiliausių Sydnėjaus krepšininkių Ann, sukūrė su ja šeimą ir žmoną įtraukė į mūsų lietuviškąjį ne tik sportą, bet ir gyvenimą. Ji ne kartą padėjo kovietėms atnešti garbingas laimėjimų pergales.

Biznio reikalų verčiami Jurgis su žmona persikelia gyventi į Mackay miestą, kur jis ir toliau sėkmingai verčiasi perveżinėjimų bizniu, o žmona, turėdama ir didelių meniškų gabumų, pradeda dirbti meniniame darbe. Susilaukia jie dukros ir sūnaus ir, atrodo, gyvenimas yra gražus ir malonus. Dažnai apsilankantys draugai visuomet rasdavo kuo šilčiausią ir nuoširdžiausią prieglobstį šiuose namuose. Koviečiams tai buvo antrasis Sydnėjus šioje svetingoje sportininkų šeimoje.

Jurgis Kraucevičius.

Tačiau žmogus nežinai, kada gali būti pašauktas į tą tolimąjį ir nežinomąjį Anapilį. Prieš kurį laiką ir Jurgio sveikata pradėjo eiti vis blogyn ir blogyn, kol galų gale jis visai nebeteko vilčių pasveikti – žiaurusis vėžys nugalėjo stiprų organizmą. Mirtis ištraukė iš mūsų tarpo taip mielą buvusį gerą sportininką kovietį Jurgį.

Jo laidotuvės įvyko Mackay mieste dalyvaujant jo artimiems vietiniams draugams, iš Sydnėjaus atvyko brolis Dimitrijus ir sesuo Leeka bei artimas jaunystės draugas Rikis.

Ilsėkis ramybėje, mielas Jurgi. Tavo gražus sportinis gyvenimas dar ilgai ilgai nebus pamirštas tavo draugų ir koviečių sportininkų.

Nuoširdi mano užuojauta našlei Ann, sūnui, dukrai, broliui, seseriai ir visiems velionio giminėms ir artimiesiems.

Antanas Laukaitis

A. † A. MARIJA RADINIENĖ

Per mūsų kapelioną kun. P. Martūzą gauta žinia, kad kovo 31 d. Strathfielde savo namuose mirė Marija Radinienė.

Gimusi 1927 m. spalio 27 d. Velionė paliko vyrą Joną ir dukrą Virginiją su šeima.

Palaidota Sydnėjaus Rookwoodo kapinėse lietuvių sekcijoje balandžio 5 d. Laidotuvių apeigas pravedė kun. P. Martūzas.

Ilsėkis ramybėje.

B. Ž.

A. † A. ONA ZAKARAUSKIENĖ

Kovo 31 d. Sydnėjuje mirė Ona Zakarauskienė, 84 metų amžiaus.

Palaidota Newcastle balandžio 7 dieną. Laidotuvių apeigas pravedė kun. Povilas Martūzas.

Gedi dukros Aldona O'Brien ir Regina Caselegno ir sūnūs Henrikas ir Julius.

Ilsėkis ramybėje!

B. Ž.

Sydnėjaus Lietuvių klubo nariui

A. † A. JURGIUI KRAUCEVIČIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą Šeimai ir artimiesiems reiškia

Sydnėjaus lietuvių klubo valdyba

Pagerbdama

A. † A. ALBERTO BLADZEVIČIAUS

atminimą, vietoj gėlių „Mūsų pastogei" aukoja

M. KEMEŠIENĖ, Vic.

A. † A. MARIJAI RADINIENEI

mirus, jos mylimą vyrą JONĄ, dukrą VIRGINIJĄ KROM su šeima, seseris JANINĄ, MAGILIONĄ bei brolius LIUDĄ, ADOLFĄ IR ANICETĄ su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Vincė ir Pranas Antanaičiai
Martina ir Anskis Reisgiai

A. † A. Jurgiui KRAUCEVIČIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame jo žmonai Ann su šeima, seseriai Leekai, broliui EZY Dimitrijui (Jumbo) bei visiems artimiesiems ir kartu su jais liūdime.

EZY klubas

Informacija

MELBOURNE PRANEŠIMAS

Socialinės globos moterų draugijos Melburne narių metinis susirinkimas įvyks balandžio 24 d., sekmadienį, 2 val. popiet Moterų seklyčioje. Bus padaryti metinės veiklos pranešimai ir renkama nauja valdyba.

Po susirinkimo vaišinsimės kava ir užkandžiais. Visos narės kviečiamos dalyvauti.

Socialinės globos moterų d-jos valdyba

SYDNĖJUJE PRANEŠIMAS

Pranešu Sydnėjaus Lietuvių pensininkų „Neringos" klubo nariams, kad š. m. balandžio 21 d., ketvirtadienį, 11 val. ryto yra šaukiamas nepaprastas metinis „Neringos" klubo narių susirinkimas.

Prašome visus narius susirinkime dalyvauti. Nauji nariai prieš susirinkimą apsimoka nario mokestį ir dalyvauja kaip nariai.

Pasigendam daugiau inteligentijos – labai laukiami.

Nepaprasto metinio susirinkimo DIENOTVARKĖ: 1. Susirinkimo atidarymas; 2. Susirinkimo pirmininko ir sekretoriaus kvietimas; 3. Praeitų metų visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas; 4. „Neringos" pirmininko pranešimas; 5. „Neringos" kasininko pranešimas; 6. Revizijos komisijos pirmininko pranešimas; 7. Primininkui atsistatydinus iš valdybos, renkamas naujas pirmininkas ir valdybos narys; 8. Diskusijos dėl pirmininko ir kasininko pranešimo; 9. Nustatyti ateities veikimo gaires – pasiūlymai; 10. Klausimai ir sumanymai; 11. Susirinkimo uždarymas, HIMNAS.

Laukiame visų narių atvykstant į šį svarbų susirinkimą.

„Neringos" klubo pirmininkas

Aukos „Mūsų pastogei"

1.	A. Jakštas	NSW	$ 15
2.	J. Vitartas	ACT	$ 5
3.	Aug. Ramanauskas	Vic.	$ 5
4.	Mrs. M. Loda	NSW	$ 5
5.	Mrs. S. Herger	NSW	$ 25

Nuoširdžiai dėkojame!

Red.

FILATELISTŲ DĖMESIUI

Noriu keistis pašto ženklais. Mane domina Australijos ir N. Zelandijos pašto ženklai. Mainais galiu duoti Lietuvos, Šveicarijos, Vokietijos ir JAV pašto ženklų.

Rašyti: Egidijus Jazbutis; 5743 – Saugos, Šilutės raj. Lithuania.

Balandžio 10 dieną 2.30 popiet
Sydnėjaus lietuvių namuose
Dr. V. DONIELA
skaitys pranešimą apie Lietuvos padėtį
„LIETUVA ŠIANDIEN – KODĖL TAIP ATSITIKO?"
Po pranešimo – diskusijos. Taip pat bus aptartas Tėvynės Sąjungos skyriaus steigimas Sydnėjuje.
Kviečiame visus tautiečius gausiai dalyvauti.

V. Augustinavičius

Aukos „Laisvei"

Daug kas galvojo, kad ši jachta yra biznierių jachta ir labai turtinga. Gal ir buvo pradžioje galvojama, kad jachtos kelionę šefuos turtingieji Lietuvos biznieriai, tačiau paskutiniu metu daugeliui bendrovių, bankų ir įmonių bankrutuojant (nes bizniai su Rusija yra labai prispausti) „Laisvės" sponsoriavimas labai sumažėjo, biznieriams atsisakant savo pažadų. Todėl ir „Laisvės" finansinė padėtis labai pablogėjo.

Po gana audringos kelionės į Australiją, nemažai nukentėjo ir „Laisvė". Adelaidėje buvo remontuotas motoras, kas kainavo apie 6000 dol. Sydnėjuje ir vėl reikėjo taisyti radijo siųstuvą, pagrindinį kompasą, degalų baką ir dar daugiau dalykų, neskaitant mokesčio už stovėjimą jachtklube. Tas viskas kainavo daugiau negu 2000 dolerių. „Kovo" pietų metu buvo surinkta apie 600 dol., o kitus padengė broliai Rimas ir Algis Dičiūnai. Aš nežinau, ką tos Lietuvos jachtos darytų, jeigu Sydnėjuje mes neturėtumėm komanderių Dičiūnų? Jiems priklauso didžiausia padėka, nes be piniginės paramos, jie ir laivyno jūrininkai – specialistai padėjo visuose reikaluose.

„Laisvei" aukojo: po 100 dol. – Lietuvių klubas (neėmė už pietų gėrimus), V. ir J. Zablockiai; *po 50 dol.* – Z. ir P. Andriukaičiai. O. Leverienė, V. Šliteris; *30 dol.* A. Žilys; *po 25 dol.* – Sydnėjaus šaulių kuopa ir P. Burokas; *po 20 dol.* – A. Ližaitis, P. Armonas, J. Kataržienė, V. Kondrackas, J. Grybas, A. Laukaitis; *15 dol.* S. Sauseris, *po 10 dol.* Vl. Račkauskas, A. Savickienė.

Viso 585 dol.

Ačiū visiems už aukas ir tikėkimės, kad „Laisvė" laimingai tęs savo kelionę iki pat grįžimo į Klaipėdą.

Ant. Laukaitis

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

† Funerals of Distinction †

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N. S. W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

ĮSIDĖMĖTINOS DATOS LIETUVIŲ KLUBE

Balandžio 24 d. klube ruošiamas turtingas **TURGUS.** Kviečiame visus ir visas - neapsivilsite!

Gegužės 22 d. *vyks* ***Madų paradas.***

Bus modeliuojami *„Mellior"* firmos (savininkai – Alma Kavaliauskaitė – Rowntree ir David Rowntree) drabužiai.

Rugpjūčio 20 – 21 d. d. vyks *kultūrinis savaitgalis – Mugė.*

Spalio 1 d. ruošiamas **Klubo metinis balius.**

Jonas Mikutavičius (bilieto Nr. 63) laimėjo Lietuvių klubo velykinės loterijos prizą. Sveikiname!

KLUBO VALGYKLA VEIKIA

Ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
nuo 6 iki 9 val. popiet
Sekmadieniais nuo 1 iki 8 val. popiet

REMKITE AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDĄ,

nes jo tikslas yra: skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrines apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosim jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tikliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051
Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:
P. O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

SKELBKITĖS „MŪSŲ PASTOGĖJE" - VISI ŽINOS!

PIKO SEZONO IŠSKIRTINĖS KELIONĖS

į VILNIŲ per VIENĄ

kainos tik nuo $ 2199

Sustojimas *Vienoje* – 2 naktys (nuo $ 193 asmeniui dviviečiame kambaryje), įskaitant pusryčius ir pusės dienos ekskursiją po miestą.

Taip pat gaunami papiginti kelionių bilietai skrendant VOKIEČIŲ ORO LINIJA *LUFTHANSA*, LENKŲ ORO LINIJA *LOT*, SKANDINAVŲ ORO LINIJA ir t. t.

Mes taip pat siūlome specialias oro kelionių kainas į *JAV / Kanadą / aplink pasaulį / po Australiją* ir t. t.

Oro kelionių kainos priklauso nuo pareikalavimo ir sezonų.

GATEWAY TRAVEL PTY. LTD.

48 The Boulevarde, Strathfield – 2135
Tel. (02) 745 3333. Fax (02) 745 3237
Lic. 2 TA 000 888 ACN 001 344 323
BALTIJOS KELIONIŲ EKSPERTAI

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Žalys. ❋❋❋ Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $ 35 Užsienyje paprastu paštu $ 50 N. Zelandijoje oro paštu $ 65
Užsienyje oro paštu $ 90